

MAGYAR MŰSA.

Költ Bétsben i. Augufthusban 1787.

A' M Ű S Á N A K GRÁTIÁJÁTÓL VALÓ BŰTSÚ VÉTELE;

holott-is abban helyhezteni

annak dítſéretes virtuffait; hogy a' Kendözés és gonofz nyelvnek rofz következéſeit le-írván, azokat ö benne fel-nem találja.

In cute curanda plus aequo operata juventus.

Horat.

Az Ifjúſág abban veti meſterségit,
Miképpen nevelje bőre' gyengességit.

Sok bút, fok bánatot az idő meg-ſzűntet;
Az enyim nő, mert a' Kis-Afzfzony tsak büntet;
K' mesét; vagy inkább mit vétett ellenem,
Illő leſz edgynehány ſzóval meg-fejtenem.
Sok ſzűz, hogy Ortzája ſzembe tűnőbb légyen,
Szépség 's piroſſágért patikába mégyen;
Ez az ábrázatnak a' ſzínit meg-adja,
De ſzebb tehetségit attól meg-tagadja;
Szemérem', ſzégyen', 's edgy ſzíves tekintetnek;
Szomurúſág', jó kedv', harag' 's ſzeretetnek
Meg annyi ſzínei vagynak az Ortzában,
Melly van természetlől vett tífztaságában.
A' tükör az ortzát kívül meg-mutattya
A' ſzív' tüköre az ember ábrázattya;

I ii

A' mint

A' mint a' tükörnek, ha tiszta magában,
 Képet nem mutatni nintsen hatalmában,
 Ha pedig a' színit annak bé-mázolják,
 Ugy a' látást minden részben meg-gátolják;
 Nem különben vagyon az ember ortzája,
 Ha azt bé nem fogta a' festék homálya.
 Akarmit forraljon a' szív ő magában
 Tsak leg-kislebb titka sintsen hatalmában;
 Mert a' szívnek minden titkos indulattya
 Magát a' jelekből nyilván ki mutattya.
 Indulatit akár hogy 's mint pa'ástolja;
 Abrázattya őret még-is el-árulja.
 Míg az ortza ekként Prothéus módjára
 Változik hol edgyre hól meg más formára.
 Ámbár rósa színit hideg vesztegette,
 Természet szépségit de el-nem vesztette.
 Tisztelem az ilyen ártatlan szépséget,
 Melly fellyül mül minden festő mesterséget.
 Mert e' bé fogván a' leg-szebb tekintetet
 Mind le-vouta rólla a' szép öltözetet; —
 A' Mázas kementze*) valamit melegít.
 De mázátlan jobban ki-adja melegít,
 A' mázas ortzákat a' szív' indulattya
 Belőlről majd tsak nem lángá változtattya.
 Még-is a' tapasztnak, melly réa kenődik,
 Belső oldaláról mind vízfza verődik,
 Igen ritkán hat-ki a' külső részére,
 Hogy lenne a' szemnek gyönyörüségére.
 Ha nevetés ér-is valahogy réája,
 Ed-ly színű ortzáján nyúlik tsak a' szája;
 Ha haragot forral vagy edgyfzer májában,
 Senki se tudhattya, eped tsak magában,

(Ha

*) Magyar Országban, Ká'ha.

(Ha tsak 'fémbe nyelve több gyalázattára

Nem adja másoknak valahogy tudtára,
Vagy a' mitől magát most-is inkább ójja,
Ifjított ortzáját vénné nem rántzolja)

Az el-kékölt ortza tsalbatatlan jele

Annak, hogy az ilyen haraggal van tele,
Ha e' meg-haragszik, mást lep el-mérgétől

A' szent antal tüze talpáig tetétől,
De ő haragjában tsak meg sem tüzesül;
A' más báta pedig meg-is szederjesül.

Ha bánattya van is, ortzája nem letét,
Ha könyv hullással nem jelenti esetét.

Ha vétkit ezerszer hányák-is szemére,
Edgyízer sem üt-ki az ortzáján a' vére.

Az érzékeny Szívet, ámbár palástolja

A' dítseret láttzó öröme únszolja;
Meg-esik, hogy néha ötet-is dítserik,
Örömit belölte de ki-nem esmérik.

(Ha tsak, a' mi rútabb mind ezeknél fokkal,
Dítsekedéssel nem közli azt másokkal)

Ha szeret, ha gyűlöl, fenki ki-nem nézi
Szemiből, ám fenki ezt meg-nem igézi;

Mert egy szem-is magát azzal nem biztattya,
Hogy fényével bőre' mázzát által hattya.

A' bőrben mind addig, míg élet van ebben,
Változnak a' színek mind elevebben,

De a' festék ámbár hajnallal hasadjon;

Nem lehet, hogy annál jobban meg-virradjon.
Ha méltó-is első nézésű tsudára;

Únalommal nézi a' Szem utólyára.

Mivel emberekül az a' természetünk,

Hogy ugyan edgy dolgot foká nem nézhetünk,
Hanem, ha az edgyik únalmat szerezne,

Könnyebbülést edgy más újjabból érezne;

A' ter-

A' természet adta e' természetünket,
 Mellyért nem-is büntet már azzal bennünket,
 Hogy ugyan edgy dolog tapasztalásában
 Erzékünk effenek tsömör nyavallyában,
 Hanem unalminkat, hogy verjük azokkal
 Kedveskedik újjabb, 's újjabb újságokkal,
 Hoz kulömb 's meg-kulömb ízeket ínnyünkért,
 Sok ízinnel tarkázta a' földet szemünkért.
 Az ember-is édgymást, hogy meg-ne úálja,
 Kulömb kulömb színt vált szüntelen ortzája,
 A' ki tehát magát már úgy bé-mázolta,
 Hogy tsak edgy színt mutat ortzája azolta;
 Nem képes, posáját akarmint dörgöl'ék,
 Hogy a' szem ö benne meg ne tsömöröljék,
 Innét a' kényes szem elébb kívánkozik,
 Tsak mázatlant keres, 's azon múlatozik.
 Tám el-szenved még edgy hasonlatosságot;
 Képzellen szemei előtt két virágot,
 Ezt edgy mester-ember körme inettzegette,
 A' mást a' természet Ura teremtetete,
 Ó mennyi pepetslés nem járúlt emehez!
 'S még-is az ingyen sem közelithet ehez;
 Mert ha szemével néz ennek levelére,
 's levelein jádzó Satir festékére.
 Még bölts Salamont-is, ámbár fel-öltözné
 Minden ditsőségit, fokkal meg-elő-né;
 Hár ha még illattya hat az agy-velöbe,
 Nem érezem már itt magam' olly erőbe,
 Hogy a' szagtól, melly e' virágból el-széled,
 Képzeltessém, a' szív mennyire meg-éled:
 Halhatatlanságot ábrázol illattya,
 Mert a' félig holtat életre hozhattya;
 Mert ettől fokaknak, kik le-betegednek,
 El-alélt lelkeik néha meg-élednek.

Még csak a' Méhek-is magok élelmekre
Ezerenként ezért tódúlnak ezekre ;
De amant a' Légy-is ha néha meg-szálja,
Tám azért tselelfzi, hogy azt le-tarkálja,
Sokat fimitják azt, még-is ha szagolják,
Szúrós kalálfzi az orrot meg-kartzolják.
Tarkán, barkán feftik, 's még-is olly nagygyára
Nem vonnya a' nézők' szemit ő magára ;
Hogy-is ? holott azt-is *) minden hiresiti ,
Ki a' természetet jobban közelíti,
Innét csak meg-tettzik akárhogy feftették,
Hogy a' természetit **) benne csak követték ;
De ha az olló 's az etfet valahára
Jutna a' mesterség' azon gráditsára,
Hogy a' természeti virág az övétől
Meg-ne esmértetnék fenkeinek szemétől :
Meg-tettzenék edgy kis Méh' rá-szállásáról,
Vagy közelebb maga illatozásáról,
Mivel a' patika még a' mit csak szerzett,
Az edgy virágot-is úgy meg-nem fű-szerzett,
Hogy a' mellyet midön az ember szagólna,
Elötte izetlen 's büzetlen ne vólna.
Mint a' mesterséges virág a' termettől,
Úgy különböz ez az Ortza-is emettől.
Mig az Isten illyet edgyet szerkeztetett,
Arra még előre nagy készületet tett,
Mivel mind azokat, mellyek szükségére,
Vagy könnyebségére, sőt csak örömére
Tartoznának ennek, mind meg-készítette ;
'S akkor-is újjait reá nem vetette

Vala-

(*) Azt-is — a' mefter-embert-is.

(**) Termézetit ú. m. természeti virágot.

Valamig tanácsot nem tartott felőlle,
 Hogy edgy remek munka készülne belőlle;
 Bánatot, örömet, kedves mosolygással,
 Szemérmétesléget, ortza-pirulással,
 Haragot 's több illyet festett szemeibe,
 De edgy gyenge fedélt húzott eleibe,
 Hogy ez a' fok féle edgyütt edgy rakásban
 El-ne kálbittsa a' nézőt a' látásban,
 Hanem lassan lassan újjitgallák a' fok
 Képek, mint meg-annyi játék fel-vonások,
 De a' mit az Isten illy nagy készülettel
 Álkottott, az ember mint vesztegetett el!
 A' ki mindl' ezeknél vágyódván többekre,
 Tudatlan etsetét veté e' képekre,
 De a' mesterséget tsak edgy fazakastól
 Tanulván, nem pedig edgy más alkalmastól,
 A' festékit igen vastagon ejtette,
 Tsak máz lett belőlle, mikor rá festette,
 'S a' vékonyabb színek a' vastag máz által
 Bé-fogódván, többé nem látszanak által.
 Vakmerő fazakas! hogy merész ott mázólni,
 Hol még az Isten-is lassan mert rajzólni?
 A' kis A' szfzony büntet ártatlanságával,
 Mért nem festi magát Kármin, vagy Latkával?
 Mert tárt nézésére, úgy ábrázattyának
 Nem vágyodnám éppen annyira magának;
 De a' színekben úgy játszodván ortzája,
 Hogy ha szemem' vetni találom reája,
 Nem képes, a' dolgot akár mint fedezzem,
 Hogy még magamról-is el-ne felekezsem.
 Ezen ábrázatban, hogy még ditsőbb lenne,
 A' természet, szólló nyelvet formált benne;
 Meg becsülhetetlen dísze az ortzának
 Míg meg-felel pontban a' maga tzeljának,

De

De mihelyt ki-lépik abból valamerre,
Több díztelenséget, mint dízt vonszon erre;
Lotsog a' ki szóval el-foglal másokat,
Néma, vagy buta az, a' ki halgat fokat;
Még a' vagyonnal-is valaki kérkedik,
Hamar ditsekedő híri kerekedik,
De még rútabb, a' ki gazdag tsak beszédei,
'S nem udvarolhatna otthon edgy ebédde.
A' kinek a' szive míg egyenesen' áll,
Annak betsületi addig alá nem száll;
Mert a' jót mi, roszszak lévén-is szerettyük:
A' roszszakat, ha jók voltak is, meg-vettyük;
Hogy betsüljük szivét ennek vagy amannak,
Ha nyelve szivével meg-nem edgyez annak?
A' tiszta erköltsüt még az-is szereti,
A' ki, hogy kövesse ötet, nem teheti.
De a' ki nyelvével beszéll fajtalanúl,
Ez által, egészszzen meg-tisztátalanúl;
Mert igaz, és nem tsak szó fia beszéd e',
Hogy olyan az ember, a' millyen beszéde;
Nem szenvedhetni az embert, fokat ha zúg,
Otsmány az-is, a' ki szem látomást hazug;
Kárt téfszen magának, a' ki fokat nyelvel,
Mert ki laknék edgy illy sémbelődő nyelvel?
Mit használ a' bátor angyali ábrázat,
Mellyre a' nyelvéről száll ennyi gyalázat?
Mert a' bizonyoson edgy Angyal képében
Edgy testes ördögöt visel izemélyében.
Illyet hallani-is ó melly nagy halálom!
De én a' Kis-Afzszonyt éppen nem utálom.
Ne várja hát töllem bővebb ditséretit,
Fel-éri elméje elmém' itéletit.
Sok szóval ditsérni de nem is fzukséges,
Ha két dölös rendem árra elégséges.

A' ki

A' ki a' kép írást ritkán gyakorolja,
 Még a' szép képet-is hamar el-mázolja.
 Félek én-is, hogy ha dítserni kezdeném,
 E' szép dítseretet nyerném 's érdemleném;
 E' képet maga a' természet festette,
 De edgy rosz kép-író mind-el vesztegette.
 Sok szóval dítserni de nem-is szukséges,
 Ha két meg-dőlt rendem erre elégséges.
 Vagy fel-tévezem, hogy úgy tudnám-is festeni,
 Hogy Apelles-is meg-fogná irigyleni,
 Es azt *) úti társúl magam mellé venném,
 Hogy minden nap' szemem eleibe tenném;
 Mi hasznát venném edgy kedves gyötrelemnél
 Egyebet? — egyebet mit tehetek ennél?
 Hanem hogy el-vigyem a' föld' más részére,
 Az északi, vagy más tenger' melyékére,
 Holott származható némelly únalmammat
 — Ezzel verjem, 's ekként újjítsam magamat?
 Azért a' szerentse akár hová vezet,
 Velem jár, kél ez a' kedves emlékezet.
 Kedves emlékezet? — sőt inkább gyötrelem,
 Mi felejteti-el a' Kis-Afzszont velem!
 De valámit szoktunk felettébb tsudálni,
 Nem lehet természet ellen meg-útálni;
 Azért bár nem látom, tsak juss'on eszemben;
 Elég szerentsémet helyheztetem ebben.
 Midön pedig szemben már nem tisztelhetem
 Többé, légyen e' szóm végső tiszteletem:
 Eljen a' Kis-Afzszony 's az a' díszes élet,
 Mellyel a' Kis-Afzszony ilyen díszellé lett.

*) Azt a' képet.

